

**WIESŁAW KOWALSKI: *WIOSKI DZIECIĘCE SOS*
– *IDEA I ZMIANY*, LUBLIN 2018, s. 250**

Stan naszej wiedzy związanej z historią oraz organizacją i praktyczną działalnością Wiosek Dziecięcych SOS w ostatnim okresie uległ znacznemu poszerzeniu. Zawdzięczamy to m.in. Wiesławowi Kowalskiemu i jego książkom na ten temat opublikowanym w roku 1999 i 2011. W ostatnim czasie autor ten podjął wspomnianą tematykę również w licznych opracowaniach szczegółowych, które zamieszczał na łamach wielu czasopism (w pierwszym rzędzie w „Problemach Opiekuńczo–Wychowawczych”), ale także odpowiednich wydawnictw zbiorowych. Pełne dopełnienie tej wiedzy zawarł on w swojej ostatniej monografii pt. *Wioski Dziecięce SOS – idea i zmiany*. Nie ulega wątpliwości, że W. Kowalski jest dzisiaj najlepszym znawcą wymienionej problematyki w Polsce, co potwierdził wieloma wartościowymi publikacjami.

Wiesław Kowalski w przedstawionej monografii zaprezentował gruntowną wiedzę, ale także rzetelność badawczą i nade wszystko dużą dociekliwość. Podczas prowadzenia prac badawczych (gromadzenia materiałów) w pierwszym rzędzie nadzwyczaj dokładnie korzystał z materiałów źródłowych zgromadzonych w Archiwum Kinderdorf International w Innsbrucku (Hermann Gmeiner Akademie). Przeprowadził także archiwalia polskich Wiosek SOS (w Biłgoraju, Karlinie, Kraśniku, Siedlcach), jak również władz i instytucji z nimi współpracujących. Zrozumiałe, że wykorzystał także bardzo bogatą literaturę przedmiotu. W tym miejscu trzeba dodać, że autor omawianego opracowania w przeszłości przez wiele lat pracował w Wiosce Dziecięcej SOS w Kraśniku, gdzie pełnił stanowisko dyrektora. Dzięki temu poznał dogłębnie wszystkie problemy prowadzonej przez siebie placówki, ale równie dobrze tkwił w całokształcie działalności wszystkich polskich Wiosek SOS. Nic zatem dziwnego, że jego opracowanie posiada zarówno charakter historyczno-teoretyczny, jak też praktyczny – wyniesiony z autopsji. Bez przesady można powiedzieć, że zaprezentowane opracowanie jest pełne pod każdym względem.

Całe omawiane opracowanie składa się (obok wstępu i zakończenia) z czterech rozdziałów zasadniczych oraz streszczenia i pełnego zestawienia bibliografii. Rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający i poświęcony został omówieniu idei Wiosek Dziecięcych SOS, ich założeń organizacyjnych oraz pokazaniu działalności ich twórcy – Hermana Gmeinera. Dopełnieniem tej części jest przedstawienie historii tworzenia tych placówek i ich rozwój w niektórych państwach

europiejskich, jak też w wybranych państwach pozaeuropejskich. Z tą częścią koresponduje rozdział poświęcony omówieniu całego procesu tworzenia polskich placówek SOS. Od razu trzeba podkreślić, że odbywało się to w sposób skomplikowany i w trudnych warunkach (wymagało m.in. wprowadzenia nowego prawodawstwa). Niewątpliwie jedną największym problemem był brak wystarczających środków finansowych, a także zupełny brak wcześniejszych doświadczeń. Warto jednak podkreślić, że mimo pewnych oporów przez cały czas widoczne były duże wysiłki administracji centralnej i przede wszystkim władz terenowych, dzięki czemu ostatecznie udało się stworzyć te placówki. Należy zauważyć, że już na etapie ich tworzenia wprowadzano pewne modyfikacje i dostosowywano je do polskich warunków. Dzięki temu pozytywnie wpisywały w rozwój realizowanej polityki opiekuńczej nad dziećmi i młodzieżą.

Nie ulega wątpliwości, że omawiana publikacja jest interesującym studium z zakresu szeroko pojętej pedagogiki społecznej. Posiada duże walory poznawcze w zakresie problematyki opieki nad dziećmi. Została ona przygotowana rzetelnie pod względem metodologicznym. Godzi się jednak podkreślić, że nie jest to tylko praca naukowa, ale także praca posiadająca istotne walory praktyczne. Z tych też względów wzbudzi zainteresowanie wśród słuchaczy podejmujących studia pedagogiczne z zakresu działalności opiekuńczo-wychowawczej. Z równie dużą uwagą powinni się z nią zapoznać pracownicy zatrudnieni w placówkach wychowawczych zajmujących się działalnością opiekuńczo-wychowawczą nad dziećmi i młodzieżą.

Dokonując ostatecznej oceny wyżej wymienionej publikacji, należy także zwrócić uwagę na jej walory edytorskie, przede wszystkim nienaganną stronę wizualną – staranny dobór interesujących ilustracji i zdjęć.

JERZY DOROSZEWSKI

Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości
w Ostrowcu Świętokrzyskim